

מי שהוציא אוהו פרק רביעי עירובין

מד.

עין משפט נר מצוה

יז א מיי פ"ד מהל' סוכה הלכה כן טושיע א"ח סי' מל סעיף יב:
ב מיי פ"ב מהל' שבת הל' ל טושיע א"ח סי' שג סעיף א'
ה ג מיי פ"ב מהל' שבת הלכה כן סגג לאון סה טושיע א"ח סי' טו סעיף א'
ז ד מיי טס טושיע טס סעיף ב'
ח מיי פ"ד מהלכות סוכה הל' טו טושיע א"ח סי' מל סעיף יא:
כא ז מיי טס טושיע טס סעיף יב כג"ה וסימן טו סעיף ב'.

או ד"מא בדמלו גברי עסקינן. והשתא אפי' אי אין הלכה כרבי אליעזר יכנס וא"ת כיון דאמרי רבנן אפי' אמה אחת לא יכנס אע"פ שד' אמות שלו מובלעות בתוך התמוס ראשון ה"ג כי מלו גברי מחילות ומגיעות תוך התמוס לא יכנס ויש לומר דלא

וקמביעיה ליה הלכה כר"א. דאמר בזמנתינן (א) מי שלא חוץ לתמוס שתי אמות יכנס: דיקא נמי. בדללא מלו גברי הוה: דאמר ליה. רב נתמן עשה לו מחילה של בני חרס ויכנס למה ליה למימר יכנס אלא הכי קאמר יעשה המחילה [עד] השמים ואחר כך יכנס הוא מעצמו

(א) שבת קמה: קל: סוכה כ; (ב) שבת טס וסופ' סוכה פ"א ה"ה לקמן פ"ג; (ג) סוכה כג; (ד) כ"ה: מנהו.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וקמביעיה ליה וכו' דאמר בזמנתינן כ"ב לקמן דף גז פ"ב: (ב) ר"ח ד"ה או דלמא וכו' תמוס מעתה ה"ה ראוי ליתן לו: (ג) ר"ה פסק וכו' דביני בניי אמר להו דשאלו שיקלו גלימא נגידו ביה אהררי רב:

מוסף רש"י

פקק החלוץ. כגון ארובה הגג (שבת קלד). בזמן שקשורו. טס כל שעה (סוכה כג). ותלוי. שא"ל נגד גבר, שהחל שאלו קשור בו ויש מניע לאין (שבת קכח). פוקקין בו. כיון דמתוק ועמוד מן א"ז וז לא בונה ולא מפק (סוכה כג). ואם לאו אין פוקקין בו. כמוסף על הבנין (שבת קכח). דמוסף הוא על סמימת אהל (סוכה כג). הכל מודיה. כ"ה ומתוקמו שמתקן במוספת על ד' קונדיסה להיות כל להא מן חמשה ודוקא נג אהל מחילה לאו אהל הוא וצ"ל לפרוסה לניעות בדאמרינן (לקמן דג). בעובדא דשמואל ופקק החלוץ ומתני משום דבני קצוה הוא ויחמי מוסף על הבנין (שבת קכח). אלא להוסיף. כגון שהיה מתלנת פריסה עליין וזכוכה ושאר זה אור ולמחר פוסטה. דומיא דפקק דמוסף בעלמא הוא (טס) כגון פקק זה שאינו אהל מוספת ארעי על האהל (שבת קלד).

רבי ניסים גאון

וקא מביעיה ליה הלכה כר' אליעזר או אין הלכה כר' אליעזר. היינו דאמר ר' אבהו בהדין פירקא במשנה, מי שיצא חוץ לתמוס אמה אחת לא יכנס ליה א"לעזר אומר ב' יכנס ג' לא יכנס.

רבינו חננאל

ואסיקנא לעולם פשיטא ליה לרב חסדא דהילכתא כרבנן גמליאל דשרי להלך בבבולה, ולא בעא אלא הכא דלא מלי גברא עד לתתומי, ויכנס אילו שתי אמות בלא מחיצה, כר' אליעזר דאמר מי שיצא חוץ לתתום שתי אמות יכנס, שישל לא יכנס. ומתביין עליה מיהא דתניא נפלה דפנה לא יעמוד בה לא אדם ולא בהמה ולא כלים כו'. הגה' עושין מחיצה מבני אדם בתחלה ביום טוב קל וחומר בשבת. א"ל איני והתניא עושה אדם את (חביתו) דופן כדו שיאכל וישתה וישן ויוקף המיטה ויפרוש עליה סיון כדו שלא תתפל תמה על המת ועל האוכלין. ואמרין אי הכי קשיין אהרדי. ואיתין לפרוקי הא ר' אליעזר הא רבנן. ונדרתה הדין פירוקא. ואסיקנא הא דתניא עושה אדם את (חביתו) דופן ר' מאיר היא, (דתנן) וקראו צו ופריך פרסו לכתחילה ומי שרי והאמר מר הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה בשבת רש"י ל"ג אלא פרסו לקלא דעתן פירוש איך הביאו דרך רשות הרבים ומשני אלא שמתלואו סקנינו דלמא הביאום דרך מלבושים ועוד דבשמעתין מוכח דמן הזד שייך עשיית אהל דלעשיית דופן מיימי ליה ועוד דלשון חלוץ שייך בזכות הביאו ויהי דכופין ג' של סוכה דמחציתין ליה הכא אהל אצל לשמואל דשרי לנטול כל גגות שייך עשיית אהל לנטול לא חשיב אלא מוספת אהל כמו דופן רביעית של סוכה אהל למעלה נמי שרי דמכוסה בהמונא תפילין (לקמן דף קג). גבי הני דיכרי דביממא עשו טולא וציליא צעו אורח אצל (סוכה דף ס) גבי ר"א ששבת בסוכה של ר' יוחנן: ר"ב מאיר דקפסייל התם אלא מחיצה היא. השתא צעי למימר דאיייר דופן שלישית אפי' לא חשיב אלא מוספת בעלמא לר"מ דקפסייל וקשה הא קמתי צהדיא התם כדו שיסתה ויאלכו וישן וצקונטרס פי' דהוה מנ"י למפרך אלא צלוא הכי פריך שפיר אף מ"מ קשה דמאי פריך בצמון אימר דאמר רבנן להוסיף לכתחילה מי אמור הא אמר דלר"מ דקפסייל לא חשיב אלא מוספת בעלמא ע"כ יש לומר דהיינו ודאי דפריך מדקאמר כדו שיאלכו וישתה וישן אלא מיתכשר סוכה צהדי דעיקר מלכות סוכה כג' דברים הללו ואם כן הרי עשיית אהל לכתחילה הוא אף קשה להשר מקווי' דהשתא כי משני הא ר"מ הא ר' יהודה לא מירך כלום אמעשה דתמניה ונראה לפרש דה"פ כיון דפוסל ר"מ לו' ימי סוכה שאינה יכולה לעמוד טס כל ז' גבי נחמיה שרי לכתחילה אע"ג דמהני לא חשיב אלא מוספת בעלמא כיון שאותה מחילה אינה ראויה לו' וכן הא דקתני כדו שיאלכו וישתה וישן שרי לכתחילה שמה תבחר לפי שעה ובתר הכי פריך אימר דאמר רבנן להוסיף לכתחילה מי אמור דכיון דמהני אפי' לטעה חשיב עשיית אהל לכתחילה כמו פקק החלוץ: כל

או אין הלכה כר"ג או דילמא בדלא מלו גברי עסקינן וקא מביעיה ליה הלכה כרבי אליעזר או אין הלכה כר"א פשיטא בדלא מלו גברי עסקינן דאי סלקא דעתך בדמלו גברי עסקינן מאי תיבעי ליה האמר רב הלכה כר"ג בדרי וסהר וספינה אלא ודאי בדלא מלו גברי עסקינן ודר' אליעזר קמביעיה ליה דיקא נמי דקאמר ליה יכנס מאי יכנס לאו בלא מחיצה איתבייה ר"ג בר יצחק לרבא נפל דופנה לא יעמיד בה אדם בהמה וכלים ולא יוקף את המטה לפרוס עליה סיון לפי שאין עושין אהל עראי בתחילה ביו"ט ואין צריך לומר בשבת א"ל את אמרת לי מהא ואנא אמינא לך מהא * עושה אדם את חבירו דופן כדו שיאלכו וישתה וישן ויוקף את המטה ויפרוס עליה סיון כדו שלא תפול חמה על המת ועל האוכלין קשיין אהרדי ל"ק הא ר"א הא רבנן דתנן * פקק החלוץ ר"א אומר בזמן שקשור ותלוי פוקקין בו ואם לאו אין פוקקין בו והכ"א * ב"ן כך ובין כך פוקקין בו והא איתמר עליה * אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן * הכל מודים שרי עושין אהל עראי בתחילה ביום טוב וא"צ לומר בשבת לא נחלוץ אלא להוסיף שר' אליעזר אומר אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומר בשבת והכמים אומרים * מוסיפין בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אלא ל"ק הא כרבי מאיר הא כרבי יהודה דתניא * עושה לבהמה דופן לסוכה רבי מאיר פוסל ור' יהודה * מכשיר רבי מאיר דקא פסיל התם אלמא לא מחיצה היא הכא שרי דלאו מדי קא עביד ורבי יהודה דקא מכשיר התם אלמא מחיצה היא הכא אסר ותיסברא אימר דשמעת ליה לרבי מאיר בהמה אדם וכלים מי שמעת ליה ותו רבי מאיר אליבא דמאן אי אליבא דרבי אליעזר להוסיף נמי אסר אלא אליבא דרבנן אימר דאמרי רבנן להוסיף לכתחילה מי אמור אלא הא והא רבנן וכלים אכלים ל"ק * הא בדופן שלישיית הא בדופן רביעית דיקא נמי דקתני נפל דופנה שמע מינה אלא

זלא מחילה: נפל דופנה. של סוכה: ולא יוקף אה המטה. יש לו בסוכה כנגד הפרצה ואע"ד דלא מוחי כבנין דדומה כמתכין לפנות לו מקום הסוכה אפי' הכי אסור וקשה להנך דשרו לעשות מחילה של בני חרס בשבת: כדו שיאלכו וישתה וישן. עיקר מלכותה של סוכה כג' דברים הללו: ויוקף אה המטה כו'. אלא שרי ופרכינן קשיין אהרדי: ואם לאו אין פוקקין בו. דלמי לצונה שמוסף על סמימת הבית ואף על פי שעראי הוא שהרי יחזור ויפתחנו: והא אסמר עלה. דאפי' רבנן לא שרו אלא להוסיף כגון פקק חלוץ דתוספת בעלמא הוא וצרייתא שרי למיעבד דופן לכתחילה: ר' מאיר פוסל מפרש במסכת סוכה דף קג. שמה תבחר: ודלא מידי קא עביד. דכיון דלא מתקן לסוכה אע"ג דעביד אהל שרי דקסבר עושין אהל עראי והואיל דלא מתקן סוכה אינו אלא אהל עראי ושרי. ואכתי טובא איכא למיפרך עלה דלא כדו שיאלכו וישתה וישן קמתי אלא להקנה לסוכה קלתי הא פריקין עליה פירמי טובא עד דמפיקין ליה מטעמא: אימר דשמעיה ליה לרבי מאיר. דפסיל: כהמה. משום שמה תבחר: אדם. שיש צו דעת לעמוד או כלים שאין זזין אדם וכלים הוא דקמתי עושה את חבירו דופן ויוקף את המטה: וכן נהי דלא מתקן לה לסוכה: ר' מאיר. דמוקמת להא דשריא אליציה ומשום דלא הוא תיקון מחילה והאל דלאו הכשר מחילה: * אליציה דמאן. דשרי ר' מאיר לא קאמר כר"א רביה ולא כרבנן דהא פקק החלוץ אין צו מלכות סוכה ולא שרו רבנן אלא להוסיף: אלא הא ופא רבנן. והא דקתני נפל דופנה לא יעמיד זה כו': נדופן שלישיית. דבשתי דפנות אין קרוי אהל וכי עביד זה דופן שלישיית משוי ליה אהל ומודו רבנן דאין עושין אהל עראי בתחילה והא דתני מותר דופן רביעית דכלאו הכי הוא אהל והאי תוספת בעלמא הוא ורבנן לטעמייהו דאמרי מוסיפין אהל בשבת: דיקא נמי. דהא דקתני אסור דופן שלישיית קאי: דקתני נפל דופנה. דמשמע דופן שהיא מותרת זה ורביעית לא היא תיקון סוכה דמנן (סוכה דף קג).

למנו דכמה לדופן סוכה פשיטא ליה דהלכה כרבי יהודה אצל אין לפרש דצאדס אפי' רבי מאיר מודה דלא שייך ציה שמה יצרה דלאו היינו טעמא דר' מאיר דלמסק פירק היסן (סוכה דף כג). והא דפריך לקמן אדם וכלים מי שמעינן ליה היינו למאן דמפרש צוכה דטעמא דרבי מאיר מיישין שמה תבחר: כדו שלא תפול חמה על ה' הבה. והא דאמרינן צפרק כירה (שבת ד' מג.) אין עושין מחילה למת דשציל מת הא דשרי הכא היינו דמפרש התם צאין בני אדם ויוצין צלדו וכו' ור"י מפ' דהכא הוה שפיר דשציל מי שאם יסריח המת יצטרכו לצלח את הסוכה: פקק החלוץ. צ"ל כל הכלים (שבת דף קכה): פ"ה דהאי חלוץ הוה למעלה כגג אצל מן הזד לא שייך אסור אהל והביא ראייה מפ' כל גגות (לקמן דף זג). גבי רב ושמואל דהו יתצי צההוא חזר נפל גודא (ג) ציני וציני אמר שמואל נגודו ליה גלימא אהרדיה רב לאפיה ופריך לשמואל למה לי למעבד הכי והאמר זה מטלטל עד עיקר מחילה כו' ומשני דשמואל עביד לניעות בעלמא משמע שאם היה שמואל אסור לנטול כדו לא היה קשה מידי דהיינו שרי למיעבד הכי אלמא לא חשיב אהל דפנות מן הזד ולא מוסף רב לא אעשיית מחילות אלא מפרך דקסבר אסור לנטול הסיון צוכה וצ"ק דסוכה דביאו ס"ת מערב שבת למחר פרסו סדינין על גבי עמודין והביאו ס"ת וקראו צו ופריך פרסו לכתחילה ומי שרי והאמר מר הכל מודים שאין עושין אהל עראי בתחלה בשבת רש"י ל"ג אלא פרסו לקלא דעתן פירוש איך הביאו דרך רשות הרבים ומשני אלא שמתלואו סקנינו דלמא הביאום דרך מלבושים ועוד דבשמעתין מוכח דמן הזד שייך עשיית אהל דלעשיית דופן מיימי ליה ועוד דלשון חלוץ שייך בזכות הביאו ויהי דכופין ג' של סוכה דמחציתין ליה הכא אהל אצל לשמואל דשרי לנטול כל גגות שייך עשיית אהל לנטול לא חשיב אלא מוספת אהל כמו דופן רביעית של סוכה אהל למעלה נמי שרי דמכוסה בהמונא תפילין (לקמן דף קג). גבי הני דיכרי דביממא עשו טולא וציליא צעו אורח אצל (סוכה דף ס) גבי ר"א ששבת בסוכה של ר' יוחנן: ר"ב מאיר דקפסייל התם אלא מחיצה היא. השתא צעי למימר דאיייר דופן שלישית אפי' לא חשיב אלא מוספת בעלמא לר"מ דקפסייל וקשה הא קמתי צהדיא התם כדו שיסתה ויאלכו וישן וצקונטרס פי' דהוה מנ"י למפרך אלא צלוא הכי פריך שפיר אף מ"מ קשה דמאי פריך בצמון אימר דאמר רבנן להוסיף לכתחילה מי אמור הא אמר דלר"מ דקפסייל לא חשיב אלא מוספת בעלמא ע"כ יש לומר דהיינו ודאי דפריך מדקאמר כדו שיאלכו וישתה וישן אלא מיתכשר סוכה צהדי דעיקר מלכות סוכה כג' דברים הללו ואם כן הרי עשיית אהל לכתחילה הוא אף קשה להשר מקווי' דהשתא כי משני הא ר"מ הא ר' יהודה לא מירך כלום אמעשה דתמניה ונראה לפרש דה"פ כיון דפוסל ר"מ לו' ימי סוכה שאינה יכולה לעמוד טס כל ז' גבי נחמיה שרי לכתחילה אע"ג דמהני לא חשיב אלא מוספת בעלמא כיון שאותה מחילה אינה ראויה לו' וכן הא דקתני כדו שיאלכו וישתה וישן שרי לכתחילה שמה תבחר לפי שעה ובתר הכי פריך אימר דאמר רבנן להוסיף לכתחילה מי אמור דכיון דמהני אפי' לטעה חשיב עשיית אהל לכתחילה כמו פקק החלוץ: כל

זלא מחילה: נפל דופנה. של סוכה: ולא יוקף אה המטה. יש לו בסוכה כנגד הפרצה ואע"ד דלא מוחי כבנין דדומה כמתכין לפנות לו מקום הסוכה אפי' הכי אסור וקשה להנך דשרו לעשות מחילה של בני חרס בשבת: כדו שיאלכו וישתה וישן. עיקר מלכותה של סוכה כג' דברים הללו: ויוקף אה המטה כו'. אלא שרי ופרכינן קשיין אהרדי: ואם לאו אין פוקקין בו. דלמי לצונה שמוסף על סמימת הבית ואף על פי שעראי הוא שהרי יחזור ויפתחנו: והא אסמר עלה. דאפי' רבנן לא שרו אלא להוסיף כגון פקק חלוץ דתוספת בעלמא הוא וצרייתא שרי למיעבד דופן לכתחילה: ר' מאיר פוסל מפרש במסכת סוכה דף קג. שמה תבחר: ודלא מידי קא עביד. דכיון דלא מתקן לסוכה אע"ג דעביד אהל שרי דקסבר עושין אהל עראי והואיל דלא מתקן סוכה אינו אלא אהל עראי ושרי. ואכתי טובא איכא למיפרך עלה דלא כדו שיאלכו וישתה וישן קמתי אלא להקנה לסוכה קלתי הא פריקין עליה פירמי טובא עד דמפיקין ליה מטעמא: אימר דשמעיה ליה לרבי מאיר. דפסיל: כהמה. משום שמה תבחר: אדם. שיש צו דעת לעמוד או כלים שאין זזין אדם וכלים הוא דקמתי עושה את חבירו דופן ויוקף את המטה: וכן נהי דלא מתקן לה לסוכה: ר' מאיר. דמוקמת להא דשריא אליציה ומשום דלא הוא תיקון מחילה והאל דלאו הכשר מחילה: * אליציה דמאן. דשרי ר' מאיר לא קאמר כר"א רביה ולא כרבנן דהא פקק החלוץ אין צו מלכות סוכה ולא שרו רבנן אלא להוסיף: אלא הא ופא רבנן. והא דקתני נפל דופנה לא יעמיד זה כו': נדופן שלישיית. דבשתי דפנות אין קרוי אהל וכי עביד זה דופן שלישיית משוי ליה אהל ומודו רבנן דאין עושין אהל עראי בתחילה והא דתני מותר דופן רביעית דכלאו הכי הוא אהל והאי תוספת בעלמא הוא ורבנן לטעמייהו דאמרי מוסיפין אהל בשבת: דיקא נמי. דהא דקתני אסור דופן שלישיית קאי: דקתני נפל דופנה. דמשמע דופן שהיא מותרת זה ורביעית לא היא תיקון סוכה דמנן (סוכה דף קג).